

Et *Fridugifus* (44) abit, sequitur quem discipulorum
 Turba sagax, candens vestibus, atq; Fide.
 Ordine composito sequitur dehinc cetera pubes,
 Vestibus ornata munere *Cæsareo*.
Cæsar ut *Ecclesiam* gressu pervenit honesto,
 Expofcit votis more suo Dominum.
 Mox tuba *Theutonici* clare dat ritè boatum,
 Quam sequitur *Clerus* protinus atque chori.
 Miratur *Herold*, conjunx mirantur, & omnes
 Proles, & focii culmina tanta Dei,
 Mirantur *Clerum*, mirantur denique *Templum*,
 Atque *Sacerdotes*, officiumque pium.
 Regis præcipue mirantur præmia magni,
 Imperiis cujus currere tanta vident.
 Dic, *Herolde*, precor jam nunc, quam pluris
 amabis
 Celfe *Fidem* Regis, an tua sculpta nequam?
 Ferque fabricata focus auri argentique metalla,
 Et tibi siue tuis inde paretur honos.
 Si ferrum fuerit, fortassis ad arva colenda
 Sufficit, & cultros inde fabricare jube.
 Plus tibi vomer opes telluri infixus habebit,
 Quàm Deus ille tibi conferat arte sua.
 Hic Deus est verus, Franci quem, *Cæsar* & ipse
 Ritè colunt votis: hunc cole, linque *Jovem*.
 De *Jove* fac ollas nigras, furvosque lebetes,
 Ignem semper amant, auctor ut ipse suus.
 Neptuno fabricetur aquæ gerulus tibi jure
 Urceus, & laticum semper habebit honos.
 Interea reverenter opes parabantur heriles,
 Atque cibi varii, multimodumque merum.
 Pistorum *Petrus* (45) hinc princeps, hinc *Gunto*
 (46) coquorum
 Accelerant, mensas ordine more parant.
 Candida præponunt niveis mantelia (47) villis,
 Marmoreo (48) disco dispoſuere dapes.
 Hic *Cererem* solitus, hic carnea dona ministrat.
 Aurea per discum vasa federe vides.
 Nec minus *Otho* (49) puer pincernis imperat
 ardens,
 Præparat & *Bacchi* munera lenta meri.
 Cultibus almificis transactis ritè verenter,
 Venerat unde prius, *Cæsar* abire parat

- (44) Quem supra vidimus *Cancellarium* *Ludovici Pii*, simulque *Abbatem* *Monasterii Turonensis Sancti Martini*.
 (45) Hic appellatur *Pistorum princeps*: quae dignitas in aula Regum *Franciae* olim quoque viguit. *Seculis* subsequenteribus *magnus Pistor*, aut *Magister panetarius Franciae* appellabatur, qui hujusmodi officio præfectus erat.
 (46) Hic vero *Coquorum Princeps* dicitur. Et haec altera fuit in *Palatio Francorum Regum* illustri dignitas. A *Theodulfo Aurelianense Lib. 3. Carmin.* exhibetur ex huius Praefectis coquinariae rei unus, coquorum vallatus cuneis:
 „ Prudenter qui cuncta gerens, epulasque dapesque
 „ Regis honoratum deserat ante thronum.
 Ab *Herimanno* quoque in *Lib. de Restaurat. S. Martini Tornac.* in *Spicil. Dacher.* *Fulcherus Episcopus* dicitur filius principis *Cocorum Regis Franciae*.
 (47) Quamquam vulgo scribere soleamus *mantilia*, atamen, uti jam *Daulquius* in *Orthographia* monuit, antiquissimus *Virgilius* *Codex Vaticanus*, alique vetusti *Codices* habent *mantelia*. Heic peregrinum fortasse tibi videantur *mantelia* ista *villis niveis*, hoc est pilosa, adhibita in mensis. Verum *Poeta* noster eruditum heic agit, mutuatus eam dicendi formam a *Virgilio*, aut ab *Ovidio* apud quos
 „ --- „ *tonsisque serum mantelia villis*.
 „ --- „ *villis mantelia solutis*.
 Auctor vero *Servius* est, majores *mappas villos* habuisse. Ita apud *Romanos*: num & apud *Francos*, an vero heic verius gratia dicatur, aliorum esto iudicium.
 (48) Nota veterum *Francorum* mores.

A Aureus; & conjunx, proles, auratus & omnis
 Cætus abit, *Clerus* denique candidolus.
 Inde pius moderando gradum pervenit in ædes,
 Quo sibi *Cæsareo* more parantur opes.
 Discubuit lætus lateri *Juditib* quoque pulcra,
 Jussa, sed & Regis basiat (50) ore genu.
Hlutarius *Cæsar*, nec non *Heroldus* & hospes
 Parte sua resident, Rege jubente, thoro.
 Miranturque dapes *Deni*, mirantur & arma
Cæsaris, & famulos, & puerile (51) decus.
 Ille dies lætus *Francis* Denisque renatis
 Namque fuit merito, post recolendus erit.
 Alter namque dies primo veniebat *Eoo*,
 Cedunt astra polo, sole caleſcit humus.
 Venatum ire parat *Cæsar*, Francique solentes,
 Et secum *Heroldum* *Cæsar* abire jubet.
 Infula propter adest *Rheni* quoq; gurgite cinta,
 Quo viret herba recens, est nemus umbriferi.
 Illuc quippe feræ multæ variæque fuerunt,
 Et latè filvis turba jacebat iners.
 Hanc quoque compleverunt venantium hinc inde
 manipli,
 Atque molossorum magna caterva simul.
Cæsar veloci residens terit arva caballo,
Wito (52) pharetratus cui comes ibat equo.
 Plurima turba fluit juvenum, nec non puerorum,
 Inter *Hlutarius* quos celer ibat equo.
 Atque simul *Deni*, nec non *Heroldus* & hospes,
 Spectandi studio huc quoque lætus adest.
 Jam pia scandit equum *Juditib* pulcherrima
 conjunx
Cæsaris, ornata, comaque mirificè.
 Quam proceres fummi dominam, seu turba pot-
 tentum
 Præterit (53), & sequitur Regis honore pii.
 Jam nemus omne sonat crebris latratibus ictus,
 Hinc hominum voces, hinc tuba crebra sonit;
 Dissiliuntque feræ, fugiuntque per aspera dum.
 Nec fuga subsidio, nec nemus estque, latex,
 Inter cornigeros cecidit quoque damula cervos.
 Dentifer ipse cadit culpide fixus aper.
Cæsar lætus enim dat corpora multa ferarum
 Ipse neci, propria perculit atque manu.
Hlutariusque celer florens, fretusque juvena
 Per-

- D (49) Inter *Palatinas dignitates* olim quoque ista fuit. Qui ea donati erant, *Bucularii* ab *Hincmaro*, alisque eorum temporum *Scriptoribus* appellantur; unde nostrum *Botigliere*. *Hermelandus Abbas* in ejus *Vita* apud *Mabilonium* dicitur primo constitutus a Rege *princeps Pincernarum*. Vide *Du-Gangium* in *Glossario Latino*.
 (50) Supra vidimus, Proceres quosdam non ad pedes, sed ad genu *Imperatoris* osculandum accessisse. Nunc animadvertone ac stupore dignum, tunc ipsis *Imperatorum* five *Regum* *Francorum* uxoribus in more fuisse, deosculari genua proprii viri. Immutata tempora sunt, immutati & mores.
 (51) Pro pueris; quos nempe nunc *Paggi* appellamus. Neque enim dubito, quin *Regibus* & *Imperatoribus* olim quoque forent pueri honorarii ad eorum servitia adsciti. Qui *nurtii* in *Aula Regia* dicebantur, ii præcipue ex eorum numero fuerint. Supra in *Lib. I.* occurrit etiam
Wastconum Principis, *Caroli* *nutrimine fretus*.
 Infra bis recurrit idem *puerile decus*.
 (52) Idem est ac *Wido*, & *Guido*. Hunc venationi Praefectum arbitror, quae dignitas in *Palatio Regum Francorum* inter primas adnumerata olim fuit, *Hincmaro* teste in *Lib. de Ord. Palatii*. *Venatores* etiam inter tuos *Ministeriales* recenset *Carolus Magnus* in *Epistola*, quae edita est inter *Leges Langobardicas* part. II. Tom. I. *Collectionis* hujus. Circiter ea tempora florere *Widones*, five *Guidones*: sed incertum, an aliquid commune cum isto habuerint.
 (53) Hoc est praecedit.